

Kotoutumisen ohjelma

VD/3134/00.01.02.00/2026

PT/KK/RÅ/ST-V/JT/JK/SE

Kuntalain 37 §:n mukaan jokaisessa kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan kaupungin Tulevaisuus asuu Vantaalla -strategian vuosille 2026–2029 kokouksessaan 26.1.2026 § 3. Strategian hyväksymispäätöksessään kaupunginvaltuusto on todennut, että strategiaa toteutetaan strategisten ohjelmien, vuotuisten talousarviossa esitettävien kaupunkitason sitovien tavoitteiden sekä toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien kautta.

Hyväksyttyyn kaupunkistrategiaan on kirjattu strategisista ohjelmista seuraavasti (s. 36):

”Toteutamme strategiaa kuuden muutosohjelman kautta. Onnistumme strategiassa, kun saamme aikaan tavoitteellisen muutoksen näillä tietopohjaisesti valituilla ohjelma-alueilla. Strategiset ohjelmat ovat kaupunkitasoisia ja niitä johdetaan yli toimialarajojen. Kehitämme kaupungin johtamisjärjestelmää ja kyvykkyyksiä ohjelmien onnistumisen tueksi. Strategiset ohjelmat ovat strategian mukaisesti elinvoima- ja työllisyysohjelma, kotoutumisen ohjelma, myönteisen aluekehityksen ohjelma, turvallisuusohjelma, talousohjelma ja ympäristöohjelma. Muutosohjelmat kattavat strategiakauden.”

Nyt hyväksyttäväksi esitettävä kotoutumisen ohjelma toimii kaupunkistrategian keskeisenä toimeenpanovälineenä vuosina 2026–2029. Kotoutumisen ohjelma määrittelee kaupungin tavoitteet, tavoitellun muutoksen ja painopisteet kotoutumisen edistämisessä.

Taustaa: Kotoutumisen edistämistä Vantaalla ohjaavat laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023), laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023) sekä muut yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja palveluiden saavutettavuutta koskevat säädökset.

Kotoutumista edistävää lainsäädäntöä on uudistettu viime vuosina. *Kotouttamisohjelma* oli vuoden 2024 loppuun voimassa olleen kotoutumislain edellyttämä kunnan ohjelma kotoutumisen edistämiseksi. Valtuuston hyväksymä Vantaan kotouttamisohjelma on voimassa vuosina 2023–2026 (KV 11.12.2023 § 11). Uudistettu kotoutumislaki ei enää edellytä kunnilta kotouttamisohjelmaa. *Kotoutumisohjelma* on nykyisen kotoutumislain (681/2023 § 13) mukainen kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus kotoutuja-asiakkaille.

Kotoutumisen ohjelma noudattaa kaupunkitasoisia sitoumuksia, lakisääteisiä suunnitelmia sekä hyväksytyjä periaatteita ja linjauksia. Ohjelman kannalta keskeisiä ohjaavia asiakirjoja ovat muun muassa Vantaan maahanmuuton ja kotoutumisen periaatteet (KV 12.5.2025 § 8), toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma (KH 8.6.2026 § 7), hyvinvointisuunnitelma (valmisteilla) sekä kaupunkistrategian muut strategiset ohjelmat.

Ohjelmatyön strategisena tavoitteena on vahvistaa kotoutumisen edistämisen edellytyksiä koko kaupungin toiminnassa. Tavoitteena on, että palvelut, toimintatavat ja rakenteet tukevat nykyistä paremmin asukkaiden yhdenvertaista osallistumista, kouluttautumista, työllistymistä ja yhteiskuntaan kiinnittymistä. Ohjelma vahvistaa poikkihallinnollista yhteistyötä sekä tiedolla johtamista kotoutumisen edistämisessä.

Kotoutumisen ohjelmassa painottuvat seuraavat muutoksen osa-alueet:

1. Kielitaito ja osaaminen voimavaroiksi

Muutoksen osa-alueella vahvistetaan kielitaidon, osaamisen ja työelämävalmiuksien merkitystä kotoutumisessa. Tavoitteena on, että muunkielisten asukkaiden koulutustaso, työllisyys, kielitaitotaso sekä oppimistulokset kehittyvät sekä erot suhteessa suomen- ja ruotsinkieliseen väestöön kaventuvat.

2. Hyvät väestösuhteet ja osallisuus kulmakivinä

Muutoksen osa-alueella vahvistetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja eri väestöryhmien välistä vuorovaikutusta. Tavoitteena on lisätä kuulumisen tunnetta, ehkäistä eriytymistä sekä vahvistaa luottamusta asukkaiden, yhteisöjen ja kaupungin välillä. Ohjelmassa korostuvat harrastaminen, palveluiden saavutettavuus, perheiden osallisuus sekä hyvien väestösuhteiden edistäminen.

3. Kansainvälinen ja uudistuva kaupunki

Muutoksen osa-alue tavoittelee Vantaan aseman vahvistumista kansainvälisenä, vastaanottavana ja vetovoimaisena kaupunkina. Tavoitteena on houkutella osaajia, tukea asettautumista, vahvistaa kaupungin veto- ja pitovoimaa sekä kehittää kotoutumisen systeemistä johtamista, tiedolla johtamista ja poikkihallinnollista yhteistyötä.

Ohjelman toteutus edellyttää tiedolla johtamista, vaikuttavuusperusteista priorisointia sekä toimivaa yhteistyötä kaupungin eri toimialojen, viranomaisten, oppilaitosten, työnantajien, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Lisäksi ohjelman toimeenpanossa hyödynnetään aktiivisesti kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja sekä ulkoisen rahoituksen mahdollisuuksia.

Muutoksen osa-alueiden tavoitteisiin kohdistuu strategiakaudella joukko toimenpiteitä mittareineen. Toimenpidekokonaisuus täsmentyy strategiakauden aikana osana strategisia vuositavoitteita ja ohjelman toimeenpanoa. Tavoitteiden toteuttaminen vaatii poikkihallinnollista yhteistyötä sekä kumppanuuksia toteutuakseen vaikuttavimmin.

Ohjelman toteutusta seurataan osana kaupungin strategia- ja talousprosessia.

Kaupunginhallitus 7.9.2026 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi Vantaan kaupungin kotoutumisen ohjelma vuosille 2026–2029,
- b) todeta, että strategisen ohjelman väliarviointi tehdään osana strategian väliarviointia ja ohjelman toteutumisesta raportoidaan valtuustolle vuosittain,
- c) todeta, että strategiset ohjelmat ohjaavat osaltaan strategisten vuositavoitteiden eli sitovien tavoitteiden asettamista, ja
- d) valtuuttaa ohjelmajohtaja tekemään kotoutumisen ohjelmaan vähäisiä teknisiä korjauksia tarvittaessa.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginjohtaja teki esitykseensä seuraavan muutoksen:

Liitteenä olevan kotoutumisen ohjelman s. 11, tavoitteet -otsikon alla olevan luettelon neljättä kohtaa muutetaan seuraavasti:

- ~~Kotoutumisen tavoite on työllistyminen~~
- *Kotoutumisen tavoitteena on vahva osallisuus koulutukseen, työhön, toimeentuloon ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asialle seuraavan, yhteisen pöytäkirjalausuman:

Kaupunginhallitus edellyttää, että kotoutumisen ohjelman toimeenpanossa asetetaan selkeät ja mitattavat tavoitteet kielitaidon kehittymiselle.

Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsen Mika Niikko jätti asialle seuraavan pöytäkirjalausuman:

Perussuomalaiset katsoo, että onnistuneen kotoutumisen ensisijainen vastuu on maahan muuttaneella henkilöllä itsellään. Kaupungin tehtävä on järjestää lakisääteiset alkuvaiheen palvelut, toimiva ohjaus ja todellinen mahdollisuus oppia suomea tai ruotsia, kouluttautua sekä päästä työelämään. Kaupunki ei kuitenkaan voi kotoutua kenenkään puolesta.

Ohjelmassa kaupungin palvelujen, rakenteiden, saavutettavuuden ja toimintakulttuurin mukauttamista kuvataan laajasti. Sen sijaan kotoutujan oma vastuu jää liian heikoksi: ohjelmassa maahan muuttaneita vain kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen kielen oppimiseen, koulutukseen, työelämään ja suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tämä ei riitä.

Kotoutumisen tulee merkitä käytännössä sitä, että maahan muuttanut sitoutuu opiskelemaan suomea tai ruotsia, hankkimaan koulutusta tai työtä omien edellytystensä mukaan sekä kunnioittamaan Suomen lakeja, sukupuolten tasa-arvoa, lasten oikeuksia, uskonnonvapautta, yhdenvertaisuutta ja muita yhteiskunnan yhteisiä pelisääntöjä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että vanhemmat tukevat lastensa koulunkäyntiä, kielitaidon kehittymistä ja kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan.

Vantaalla vieraskielisten työllisyysaste jää selvästi koko väestön tasosta ja vieraskielisten koulutustasossa on merkittävä haaste. Siksi kotoutumisen onnistumista on arvioitava ensisijaisesti suomen tai ruotsin kielen taidon, koulutukseen osallistumisen, työllistymisen, lasten oppimistulosten ja yhteiskuntaan kiinnittymisen perusteella. Palveluihin käytettyjen varojen vaikuttavuutta on seurattava avoimesti, ja toimimattomista hankkeista on voitava luopua.

Kotoutuminen ei saa johtaa alueelliseen eriytymiseen, rinnakkaisiin yhteisöihin tai siihen, että Suomessa voi elää pitkään ilman yhteistä kieltä, työelämäyhteyttä ja riittävää ymmärrystä yhteiskunnan oikeuksista ja velvollisuuksista. Vantaan tulee tukea kaikkia asukkaita tasapuolisesti, mutta samalla edellyttää jokaiselta aitoa halua ja aktiivisia tekoja tulla osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Kaupunginvaltuusto 21.9.2026 § 9

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään hyväksyä Vantaan kaupungin kotoutumisen ohjelma vuosille 2026–2029.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana puheenjohtaja esitti liitteen 1 mukaiseen kotoutumisen ohjelmaan muutoksia. Muutokset ovat asiakohdan liitteenä 2.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi tämän muutoksen yksimielisesti.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys liitteen 2 mukaisin muutoksin.

Merkittiin, että vasemmistoliiton valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Esitän, että kotoutumisohjelman toimeenpanon, seurannan ja arvioinnin tueksi asetetaan poliittinen ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina valtuustoryhmät.

Ohjausryhmän tehtävänä on seurata ohjelman tavoitteiden toteutumista, arvioida toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä edistää poliittista sitoutumista kotoutumisen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Ryhmä toimii ohjelman poikkihallinnollisen luonteen mukaisena keskustelu- ja seurantaforumina sekä raportoi säännöllisesti kaupunginhallitukselle ja valtuustolle ohjelman etenemisestä.

Kotoutuminen on Vantaan kannalta strategisesti merkittävä kokonaisuus, joka vaikuttaa muun muassa työllisyyteen, koulutukseen, osallisuuteen, turvallisuuteen ja kaupungin elinvoimaan. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa poliittista omistajuutta ja jatkuvaa vuoropuhelua luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välillä. Poliittinen ohjausryhmä vahvistaa ohjelman läpinäkyvyyttä, seurantaa ja eri valtuustoryhmien sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin.”

Merkittiin, että perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Perussuomalaiset katsoo, että onnistuneen kotoutumisen ensisijainen vastuu on maahan muuttaneella henkilöllä itsellään. Kaupungin tehtävä on järjestää lakisääteiset alkuvaiheen palvelut, toimiva ohjaus ja todellinen mahdollisuus oppia suomea tai ruotsia, kouluttautua sekä päästä työelämään. Kaupunki ei kuitenkaan voi kotoutua kenenkään puolesta.

Ohjelmassa kaupungin palvelujen, rakenteiden, saavutettavuuden ja toimintakulttuurin mukauttamista kuvataan laajasti. Sen sijaan kotoutujan oma vastuu jää liian heikoksi: ohjelmassa maahan muuttaneita vain kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen kielen oppimiseen, koulutukseen, työelämään ja suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Tämä ei riitä.

Kotoutumisen tulee merkitä käytännössä sitä, että maahan muuttanut sitoutuu opiskelemaan suomea tai ruotsia, hankkimaan koulutusta tai työtä omien edellytystensä mukaan sekä kunnioittamaan Suomen lakeja, sukupuolten tasa-arvoa, lasten oikeuksia, uskonnonvapautta, yhdenvertaisuutta ja muita yhteiskunnan yhteisiä pelisääntöjä.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, että vanhemmat tukevat lastensa koulunkäyntiä, kielitaidon kehittymistä ja kiinnittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Vantaalla vieraskielisten työllisyysaste jää selvästi koko väestön tasosta ja vieraskielisten koulutustasossa on merkittävä haaste.

Siksi kotoutumisen onnistumista on arvioitava ensisijaisesti suomen tai ruotsin kielen taidon, koulutukseen osallistumisen, työllistymisen, lasten oppimistulosten ja yhteiskuntaan kiinnittymisen perusteella. Palveluihin käytettyjen varojen vaikuttavuutta on seurattava avoimesti, ja toimimattomista hankkeista on voitava luopua.

Kotoutuminen ei saa johtaa alueelliseen eriytymiseen, rinnakkaisiin yhteisöihin tai siihen, että Suomessa voi elää pitkään ilman yhteistä kieltä, työelämäyhteyttä ja riittävää ymmärrystä yhteiskunnan oikeuksista ja velvollisuuksista. Vantaan tulee tukea kaikkia asukkaita tasapuolisesti, mutta samalla edellyttää jokaiselta aitoa halua ja aktiivisia tekoja tulla osaksi suomalaista yhteiskuntaa.”

Liitteet

- Liite 1: Kotoutumisen ohjelma (KV 21.9.2026)
- Liite 2: Muutosesitys

Muutoksenhakuohje

1. Valitusosoitus

Lisätiedot

ohjelmajohtaja Jenni Tahvanainen
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)